

การละเมิดวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์เพื่อการเผยแพร่

ธวัช หอมทวนลม¹ และ พระมหาณัฐพงษ์ ฐิตปัญญา²

¹E-mail: thanee_305@hotmail.com

รับต้นฉบับ 27 มกราคม 2558 วันที่เผยแพร่ 25 มิถุนายน 2558

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1. เพื่อศึกษาถึง การละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 2. เพื่อศึกษาถึง พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยขัตติยนาทานตามหลักพระพุทธศาสนา

ผลการศึกษาพบว่า 1. การละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พบว่า ผู้ที่ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์ ย่อมมีความผิดตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ในข้อหา ละเมิดวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์ด้วยการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์ ผู้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพระสงฆ์ 2. พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยขัตติยนาทานตามหลักพระพุทธศาสนา พบว่า ผู้ที่ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์โดยไม่ได้รับอนุญาตมีความผิดตามหลักเบญจศีล ข้อขัตติยนาทาน เพราะถือเอาวัตถุสิ่งของของผู้อื่นที่เขาไม่อนุญาต แต่หากมองตามหลักพุทธจริยศาสตร์แล้ว พบว่า ผู้กระทำไม่มีความผิดตามหลักเบญจศีล ข้อขัตติยนาทาน เพราะผู้ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์มีเจตนาที่จะเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าให้บุคคลอื่นได้รับฟัง รับชม อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้คนกระทำความดี

คำสำคัญ: การละเมิด; วรรณกรรมการเทศน์; พระสงฆ์

Piracy in Monk's Preaching Literature for Propagation

Thawach Homthuonlom¹ and Phramaha Nattapong Thitapañño²

¹E-mail: thanee_305@hotmail.com

Retrieved January 27, 2015 Accepted June 25, 2015

ABSTRACT

The object of this article is to study: 1) To learn about piracy by plagiarizing monk's literature preaching as per Copyright act 1994 2) To learn about Buddhist Ethics concerning Adinnadana in Buddhist principles

The results are as follows: 1) A person violates the piracy by plagiarizing monk's literature preaching as per Copyright act 1994 is found guilty as per Copyright act 1994. The person would be charge for pirating copyright literature and distribute without permission. 2) For Buddhist Ethics concerning Adinnadana in Buddhist principles, the person who plagiarizing monk's literature preaching without permission is guilty as per the Five Precepts: Adinnadana because it is about taking others' belonging without permission. But in the view of Buddhist Ethics, the person is not guilty as per the Five Precepts: Adinnaana because the person is only intend to distribute Buddhist teachings for other people to listen or to see. Also it is a way to support people to do good deeds.

Keyword: Piracy; Literature preaching; Monk

บทนำ

สืบเนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับงานวรรณกรรมและศิลปกรรม ที่ผู้สร้างสรรค์ได้ผลิตผลงานออกมาด้วยความรู้และความสามารถของตน กฎหมายลิขสิทธิ์ได้ให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของผลงานอย่างเต็มที่อันเป็นลักษณะความคุ้มครองผลประโยชน์ในเชิงพาณิชย์¹ นอกจากนี้ กฎหมายลิขสิทธิ์ยังให้ความคุ้มครองวรรณกรรม การเทศน์ของพระสงฆ์ โดยให้ความคุ้มครองสิทธิของพระสงฆ์ผู้ทำการเทศน์ว่า การเทศน์นั้นเป็นงานวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์ พระสงฆ์เป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในผลงานดังกล่าวนั้น หากบุคคลใดได้กระทำอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น คัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์ แล้วนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยไม่ได้รับอนุญาตจากพระสงฆ์ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดว่า บุคคลนั้นถือว่าละเมิดงานวรรณกรรมงานเทศน์อันมีลิขสิทธิ์ของพระสงฆ์ ย่อมมีความผิดตามกฎหมาย

แต่หากพิจารณาคำว่า เทศน์ ตามหลักพระพุทธศาสนาแล้ว คำนี้มีความหมายว่าการแสดงธรรมของพระพุทธเจ้าโดยการพูด เพื่อสั่งสอนให้บุคคลอื่นกระทำคุณงามความดี และเพื่อให้บุคคลอื่นหลุดพ้นจากทุกข์ตามแนวทางพระพุทธศาสนา² นอกจากนี้ การเทศน์ยังถือว่าเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังที่พระพุทธองค์ทรงประกาศพระศาสนาเป็นครั้งแรกทรงตรัสสั่งกับเหล่าสาวกว่า “ภิกษุทั้งหลาย ! เราได้พ้นแล้วจากบ่วงเครื่องรัดทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของมนุษย์ แม้ท่านทั้งหลายก็เช่นกัน ท่านทั้งหลายจงเที่ยวไปในชนบท เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนเป็นอันมาก ต่างรูปต่างไปแต่ละทิศทาง อย่าไปรวมกัน 2 รูปในทางเดียวกัน จงแสดงธรรมประกาศพรหมจรรย์อันบริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง สัตว์ทั้งหลายที่มีกิเลสบังปัญญาจตุลีสี่ในจักขุน้อยมีอยู่ เพราะโทษที่ไม่ได้ฟังธรรมย่อมเสื่อมจากคุณที่จะฟังได้ฟังถึง แล้วผู้ตรัสรู้ธรรมจักมีขึ้นตามโดยลำดับ แม้เราก็จักไปยังอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรมเช่นกัน”³

หากพิจารณาตามหลักการทางพระพุทธศาสนาแล้ว ผู้ที่บวชเข้ามาเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาแล้ว การเทศน์ถือว่าเป็นข้อวัตรอย่างหนึ่งของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา เนื่องจากผู้ที่เข้ามาบวชเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา จะต้องมีหน้าที่ศึกษาพระธรรมวินัยของ

---

¹ นิวัตต์ วัฒน มีลาภ, กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา 1.(กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552), หน้า 2.

² พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาธรรมสภา, 2556) หน้า 140.

³ วิ.ม (ไทย) 4/34/40.

พระพุทธเจ้า ต้องฝึกฝนจิตใจให้หลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง และต้องเผยแผ่ธรรมะนั้นต่อประชาชน ด้วย ข้อวัตรนี้ได้บัญญัติไว้ในพระวินัยปิฎก หมวดเทศนาสังยุตติว่าด้วยเรื่อง “มารยาทในการแสดงพระธรรมของพระสงฆ์”⁴ ซึ่งมีด้วยกันทั้งหมด 16 ลักขาบท ลักขาบทเหล่านี้เป็นข้อวัตรที่พระสงฆ์ต้องประพฤติและปฏิบัติตามนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ เป็นระยะเวลากว่า 2500 ปี เพื่อสืบทอดการเผยแผ่ธรรมะของพระพุทธเจ้า เพื่อนำประโยชน์และความสุขสู่มหาชน ดังนั้น การเทศน์จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์สำหรับเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ในขณะเดียวกัน การเทศน์ของพระสงฆ์นั้น ในปัจจุบันนี้พบว่า กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ให้ความสำคัญด้วยการให้ความคุ้มครองในผลงานดังกล่าว เพราะเห็นว่าการเทศน์นั้นถือว่าเป็นการสร้างสรรคผลงานด้านวรรณกรรม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วรรณกรรม การเทศน์ เพื่อให้เจ้าของลิขสิทธิ์ได้ประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่หากมาดูเจตนารมณ์ระหว่างการเทศน์ตามหลักพระพุทธศาสนาและการคุ้มครองวรรณกรรม การเทศน์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์แล้วจะเห็นว่ามีความแตกต่างกันมาก เนื่องจากพระพุทธศาสนาได้กำหนดให้พระสงฆ์มีหน้าที่ในการเทศน์เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าโดยมิได้หวังสิ่งใดเป็นสิ่งตอบแทนในเชิงพาณิชย์ นอกจากนี้พระพุทธเจ้ายังสั่งสอนว่าการให้ธรรมย่อมชนะการให้ทั้ง

เมื่อปรากฏในข้อเท็จจริงว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 นี้ได้ให้ความคุ้มครองวรรณกรรม การเทศน์ของพระสงฆ์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4 และมาตรา 6 โดยกำหนดให้พระสงฆ์เป็นผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์ประเภทการใช้เสียงด้วยการกล่าวและพูดนั้นหมายความว่า พระสงฆ์ยอมมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานเทศน์ของตน ดังนั้น เมื่อพระสงฆ์ได้ทำการเทศน์ก็เท่ากับว่า การเทศน์นั้น พระสงฆ์ยอมเป็นเจ้าของแห่งสิทธินั้นโดยปริยาย ซึ่งสิทธิดังกล่าวนั้นตามหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎหมายอาญาไทยได้กำหนดว่าเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่ง ดังนั้นเมื่อสังคมโดยทั่วไปให้การยอมรับว่าเป็นทรัพย์สินดังกล่าว บุคคลอื่นจะเอาทรัพย์สินนั้นไปโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของทรัพย์สินถือว่า มีความผิดตามหลักกฎหมายอาญาคือลักทรัพย์ ย่อมได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้ อีกทั้งยังเป็นความผิดตามหลักทางพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยหลักเบญจศีล ข้อทินนาทาน ซึ่งถือว่า “เป็นการถือเอาทรัพย์สินที่ผู้อื่นเขาไม่อนุญาต”

เมื่อปรากฏว่า “พระสงฆ์ทำการเผยแผ่การเทศน์ของตนด้วยการพิมพ์เป็นหนังสือออกเผยแพร่อต่อสาธารณชนโดยทั่วไป หากปรากฏว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้อ่านหนังสือธรรมในเล่ม

⁴ วิ.ม. (ไทย) 4/31/41.

ดังกล่าว เกิดความเลื่อมใสต่อข้อความนั้น เพราะเห็นว่าเป็นหลักธรรมคำสอนทางด้านพระพุทธศาสนา ทำซ้ำด้วยการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ดังกล่าวนั้นออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อให้ผู้อื่นรับทราบคำสอนทางด้านพระพุทธศาสนาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากพระสงฆ์ผู้เขียนวรรณกรรมการเทศน์” กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดว่า บุคคลนั้นย่อมมีความผิดตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ในข้อหา “ละเมิดวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์ด้วยการคัดลอกวรรณกรรม การเทศน์ของพระสงฆ์ ฐานนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพระสงฆ์” ย่อมมีความผิดทั้งทางแพ่งและทางอาญา กล่าวคือ ต้องเสียค่าปรับ หรือต้องจำคุก ในขณะเดียวกัน บุคคลนั้นย่อมมีความผิดในการลักทรัพย์ตามหลักเบญจศีล ข้อหาขโมยนาทาน ซึ่งถือว่าเป็น “บาป” ตามหลักพระพุทธศาสนา การกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นปัญหาที่ขัดแย้งกับหลักพุทธจริยศาสตร์

ดังนั้นด้วยความสำคัญของปัญหาดังกล่าวนั้นจึงเป็นประเด็นที่จะทำการศึกษาว่า บุคคลที่ละเมิดด้วยการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์เพื่อนำไปเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ผู้กระทำละเมิดมีความผิดตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย พ.ศ. 2537 และมีความผิดตามหลักเบญจศีลข้อหาขโมยนาทานตามหลักพระพุทธศาสนาหรือไม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้ คือ 1. เพื่อศึกษาถึง การละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย พ.ศ. 2537 2. เพื่อศึกษาถึง พุทธจริยศาสตร์ว่าด้วยขโมยนาทานตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางให้เกิดความรู้และความเข้าใจในหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาต่อไป

การเทศน์ หรือการแสดงธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

การแสดงธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นหัวใจในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เนื่องจากเมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศศาสนาเป็นครั้งแรกทรงตรัสให้พระสาวกเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการแสดงธรรม หลังจากที่พระพุทธเจ้าทรงดับขันธปรินิพพานแล้ว ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเผยแผ่แทนพระพุทธองค์ก็คือพระสงฆ์⁵ สาเหตุสำคัญที่พระพุทธองค์ทรงรับสั่งให้พระสงฆ์เผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการแสดงธรรม เนื่องจากว่า การแสดงธรรมนั้นเป็นการสื่อสารด้วยคำกล่าว คำพูด ซึ่งเป็นลักษณะของการใช้เสียง ซึ่งวิธีนี้สามารถนำไปเขียนหรือบันทึกลงวัสดุอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อนำไปเผยแพร่ต่อได้อีก

---

⁵ สมเด็จพระญาณวโรดม, ศาสนาต่าง ๆ, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2553), หน้า 9, 450.

ศึกษาถึงความหมายและลักษณะที่สำคัญ ตลอดจนถึงประเภทและแนวคิดเป็นลำดับต่อไป

ความหมายของคำว่า การเทศน์ หรือการแสดงธรรมและลักษณะการแสดงธรรม

คำว่า “เทศน์” พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า “คำว่า เทศน์, เทศนา, หมายถึง การแสดงธรรมสั่งสอนในทางศาสนา”⁶

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ซึ่งเป็นนักปราชญ์ทางพระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า “คำว่า เทศนา หมายถึง การแสดงธรรมสั่งสอนในทางพระพุทธศาสนา , ซึ่งแจ้งให้รู้จักดีรู้จักชั่ว, คำสอน และท่านได้อธิบายว่า เทศนามีอยู่ด้วยกัน 2 อย่างคือ 1. บุคคลลาภีฐานเทศนา หมายถึงเทศนามีบุคคลเป็นที่ตั้ง 2. ธรรมลาภีฐานเทศนา หมายถึง เทศนามีธรรมเป็นที่ตั้ง”⁷

นอกจากนี้ยังพบว่า การแสดงธรรมนั้นมีความหมายว่า “บุญ” ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดบุญ 10 ประการ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า บุญกิริยาวัตถุ⁸ ในข้อที่ 9 ได้กล่าวว่า “ธัมมเทศนามัย บุญสำเร็จด้วยการแสดงธรรม” นอกจากนี้ ผู้ที่ฟังธรรมก็ยังเป็นบุญด้วย ดังที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ในข้อที่ 8 แห่งบุญกิริยาวัตถุว่า “ธัมมัสสวนามัย บุญสำเร็จด้วยการฟังธรรม”

สำหรับลักษณะสำคัญของการเทศน์นั้นจะต้องประกอบไปด้วยบุคคล 2 ฝ่าย คือ 1. ผู้เทศน์ หรือผู้แสดง และ 2. ผู้รับฟัง โดยผู้เทศน์หรือผู้แสดงธรรมนั้นจะต้องยกหัวข้อธรรมของพระพุทธเจ้าข้อใดข้อหนึ่งขึ้นแสดง หลังจากนั้นก็อธิบาย ขยายความไปโดยลับ และอ้างเหตุผลเพื่อให้สอดคล้องกับหัวข้อแห่งธรรมนั้น นอกจากนี้ ผู้ที่แสดงธรรมนั้นจะต้องเป็นพระภิกษุเท่านั้น เนื่องจากพระพุทธเจ้าได้ทรงตรัสกับพระอานนท์ว่า “ภิกษุเมื่อจะแสดงธรรมแก่ผู้อื่น ฟังตั้งอยู่ในธรรม 5 ประการนี้ไว้ในใจก่อน แล้วจึงแสดงธรรมนั้น”⁹ ธรรม 5 ประการดังกล่าวนี้

⁶ พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530, (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์การพิมพ์, 2530), หน้า 262.

⁷ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), พจนานุกรมพุทธศาสนา ฉบับประมวลธรรม, อ้างแล้ว, หน้า 140.

⁸ เรื่องเดียวกัน หน้า 183.

⁹ อจ. ปญจก. (ไทย) 22/159/263.

ได้แก่ 1. เราจักแสดงธรรมโดยลำดับ 2. เราจักแสดงธรรมด้วยการอ้างเหตุผล 3. เราจักแสดงธรรมด้วยความเอ็นดู 4. เราจักไม่เพ่งอามิสในการแสดงธรรม 5. เราจะไม่แสดงธรรมกระทบตนและผู้อื่น

ดังนั้น จากความหมายดังกล่าวข้างต้นนั้น สามารถสรุปได้ว่า คำว่า เทศน์ หมายถึง การแสดงธรรม ซึ่งแจกลักษณะคำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้แก่ผู้อื่นได้รับฟังแล้วนำไปปฏิบัติ โดยผู้แสดงนั้นต้องเป็นพระสงฆ์ มีการยกหัวข้อแห่งธรรมของพระพุทธเจ้า แล้วขยายความนั้นไปตามลำดับ มีการยกเหตุผลขึ้นแสดงเพื่อให้สอดคล้องกับหัวข้อแห่งธรรมนั้น นอกจากนี้ การเทศน์ยังถือว่าเป็นบุญของผู้แสดงและผู้รับฟังตามหลักพระพุทธศาสนาอีกด้วย

ประเภทของการเทศน์ หรือการแสดงธรรม¹⁰

การเทศน์ตามหลักพระพุทธศาสนาในปัจจุบันนี้ พบว่า มีการอยู่กันหลายอย่างและหลายรูปแบบ แต่สามารถจัดเป็นประเภทได้ดังนี้

1. **การเทศน์แบบพิธีการ** หมายถึง การเทศน์ที่ประกอบด้วยพิธีการทางด้านศาสนา ก่อนทำการเทศน์ เริ่มต้นด้วยพระสงฆ์จะต้องขึ้นนั่งบนธรรมาสน์ หรือนั่งบนอาสนะเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เทศน์ต้องนั่งสูงกว่าผู้ฟัง หลังจากนั้น ทายก หรือผู้นำที่สามารถกล่าวคำอาราธนาต่าง ๆ ได้ กล่าวคำอาราธนาศีลและกล่าวคำอาราธนาธรรม และขอให้พระสงฆ์แสดงธรรมไปโดยลำดับ

2. **การเทศน์แบบไม่มีพิธีการ** หมายถึง การเทศน์แบบไม่ต้องมีพิธีกรรมทางด้านศาสนา ผู้เทศน์สามารถเทศน์ได้เลยไม่จำเป็นต้องมีพิธีการทางด้านศาสนาแต่อย่างใด เพียงแต่มีผู้นิมนต์ให้เทศน์

การเทศน์ทั้งสองประเภทยังถึงแม้จะแตกต่างกันในลักษณะของพิธีการ แต่การเทศน์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เดียวกันคือ เพื่อเผยแผ่คำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา

แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการเทศน์ หรือการแสดงธรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

หากพูดถึงแนวคิดในการเทศน์ตามหลักพระพุทธศาสนาแล้ว พบว่า เมื่อพระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้เป็นอนุตรสัมโพธิญาณแล้ว ครั้งแรกพระองค์ไม่มีแนวคิดที่จะประกาศหรือเผยแผ่

---

¹⁰ วัฑฒนทนายทอง, การเทศนาและการแสดงปาฐกถาธรรม [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.prasompong.igetweb.com, [11 มีนาคม 2557].

พระพุทธศาสนา เนื่องจากว่าธรรมะที่พระองค์ตรัสรู้นั้นเป็นเรื่องยากที่บุคคลทั่วไปจะเข้าใจได้ แต่ท้าวสหัมบดีพรหมได้อ้อนวอนและกราบอาราธนานิมนต์ให้พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมแก่ชาวโลก พระพุทธองค์ทรงรับว่า จะแสดงธรรมโปรดชาวโลก หลักจากนั้น พระพุทธองค์ก็ทรงแสดงธรรมแก่นักบวชและประชาชนโดยทั่วไป¹¹

ครั้นต่อมา พระพุทธองค์ทรงแสดงพระธรรมที่พระพุทธองค์ทรงตรัสรู้ ทำให้พระพุทธองค์ได้เหล่าสาวกถึง 60 รูป และพระพุทธองค์ทรงมีพระดำริที่จะส่งสาวกไปประกาศพระศาสนาตามสถานที่ต่าง ๆ จึงรับสั่งให้เรียกสาวกมาประชุมกัน แล้วทรงตรัสว่า..

“ภิกษุทั้งหลาย ! เราพ้นจากบ่วงทั้งปวงแล้ว พวกเธอก็เหมือนกัน พวกเธอจงจาริกไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่มหาชน พวกเธออย่าไปทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น ท่ามกลาง และที่สุด พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ สัตว์ทั้งหลายผู้มีจิตในจักขุ มีน้อย ถ้าไม่ได้ฟังธรรมจักเสื่อมจากคุณอันประเสริฐ แม้เราก็จะไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อแสดงธรรมเหมือนกัน”¹²

ดังนั้น หากพิจารณาจากพระดำรัสดังกล่าวนั้นจะเห็นว่า พระพุทธองค์มีพุทธประสงค์ที่เผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระองค์ด้วยการแสดงธรรม โดยมีวัตถุประสงค์คือ “เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่มหาชน”

หน้าที่ของพระสงฆ์คือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการเทศน์

หากพิจารณาว่า พระสงฆ์มีหน้าที่อย่างไร เรื่องนี้พิจารณาได้จาก การที่พระพุทธองค์ทรงบวชให้กับบุคคลทั่วไปที่เลื่อมใสเข้ามาเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา โดยในครั้งแรกนั้นพระองค์ทรงเป็นผู้บวชให้เอง การบวชในลักษณะนี้ พระพุทธศาสนาเรียกว่า เอหิ ภิกขุ อุปสัมปทา หมายถึง¹³ พระพุทธองค์ทรงบวชให้ด้วยวาจาของพระองค์เอง ต่อจากนั้นพระองค์ทรงอนุญาตให้พระสงฆ์เป็นประธานในการบวชบุคคลอื่นที่เลื่อมใส การบวชในลักษณะนี้พระพุทธศาสนาเรียกว่า ญัตติ จตุตถกรรม หมายถึง กลุ่มคณะสงฆ์อนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้ามาบวชเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา และเมื่อบุคคลเหล่านั้นได้เข้ามาในพระพุทธศาสนาแล้ว ต้องมีหน้าที่เรียนรู้พระธรรมคำสอน ผึกฝนจิตใจให้หลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง และจะต้องมีหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา

¹¹ คณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเชียง เพียรเพื่อพุทธศาสนา, **ธรรมศึกษา**, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ เสียงเชียง, 2552), หน้า 117.

¹² วิ.ม. (ไทย) 4/34/40.

¹³ วิ.ม. (ไทย) 4/31/41.

ด้วยการแสดงพระธรรม เห็นได้จากพระพุทธองค์ทรงบัญญัติพระวินัยเกี่ยวกับการแสดงพระธรรมของพระสงฆ์ ในหมวดคัมภีรนาฏยัญญุต¹⁴ ว่าด้วยมารยาทในการแสดงธรรม เช่น ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่บุคคลไม่ใช่ผู้เจ็บไข้มีร่มในมือ เป็นต้น และพระดำรัสอีกข้อหนึ่งที่พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า “พวกเธอจงจาริกไป และจงแสดงธรรมเพื่อประโยชน์แก่กุลและความสุขแก่มหาชน” ดังนั้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาด้วยการเทศน์ หรือการแสดงธรรมจึงเป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์

ลิขสิทธิ์การเทศน์เป็นทรัพย์สินทางปัญญา

ทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง ผลงานอันเกิดจากการประดิษฐ์ คิดค้น หรือสร้างสรรค์ของมนุษย์¹⁵ ซึ่งเน้นที่ผลผลิตของสติปัญญาและความชำนาญ โดยไม่คำนึงถึงชนิดของการสร้างสรรค์หรือวิธีในการแสดงออก ทรัพย์สินทางปัญญาอาจแสดงออกในรูปแบบของสิ่งที่จับต้องได้ เช่น สินค้าต่าง ๆ หรือในรูปของสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น บริการ แนวคิดในการดำเนินธุรกิจ กรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เป็นต้น ในทางสากลทรัพย์สินทางปัญญาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม ซึ่งหมายถึง ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่เกี่ยวกับสินค้าอุตสาหกรรมต่าง ๆ และลิขสิทธิ์ ซึ่งหมายถึง ลิขสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ที่จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้นตามประเภทลิขสิทธิ์ที่กฎหมายกำหนดไว้¹⁶

ดังนั้น ลิขสิทธิ์ จึงเป็นหนึ่งในทรัพย์สินทางปัญญาที่กฎหมายทั่วโลกได้ให้การยอมรับ และประเทศต่าง ๆ ได้ตรากฎหมายลิขสิทธิ์เพื่อให้ความคุ้มครองเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์แก่ประชาชนในเขตประเทศของตนเอง ซึ่งสามารถคุ้มครองไปถึงประเทศอื่น ๆ ที่ละเมิดงานสร้างสรรค์ของประชาชนในประเทศของตนได้

---

¹⁴ รวบรวมจากพระไตรปิฎก, **อริยวินัย**, (กรุงเทพฯ: บริษัท ศิลป์สยามบรรพจักษ์ณ์และการพิมพ์ จำกัด, 2552), หน้า 188.

¹⁵ ปภาศรี บัวสุวรรณค์, **หลักกฎหมายและปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์ที่สร้างสรรค์โดยลูกจ้าง** (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540), หน้า 44-46.

¹⁶ จักรกฤษณ์ ครอบงษ์ และนันทน อินทนนท์, **กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา**, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2546), หน้า 5.

การให้ความคุ้มครองวรรณกรรมการเทศน์ด้วยระบบกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย

กฎหมายลิขสิทธิ์ไทย พ.ศ. 2537¹⁷ หมายถึง กฎหมายที่ให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวแก่ผู้สร้างสรรค์ผลงานอันมีลิขสิทธิ์ตามที่กฎหมายกำหนด ที่จะกระทำการใด ๆ ต่องานของตน เช่น ทำซ้ำหรือดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน หากบุคคลอื่นที่ไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของผลงานไปกระทำการอย่างใด ๆ ต่องานอันมีลิขสิทธิ์ดังกล่าวนั้น บุคคลนั้นถือว่าเป็นการละเมิดต่องานอันมีลิขสิทธิ์นั้น กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดโทษทางแพ่งหรือทางอาญาเอาไว้ เพื่อเป็นการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าของลิขสิทธิ์

ประเภทงานอันมีลิขสิทธิ์ที่กฎหมายลิขสิทธิ์ไทยให้ความคุ้มครองตามที่ปรากฏในมาตรา 6 ได้แก่ วรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะของผู้สร้างสรรค์ ไม่ว่าจะงานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างไร

ลักษณะแห่งการคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น กฎหมายลิขสิทธิ์ไทยกำหนดว่า ลิขสิทธิ์จะเกิดขึ้นทันทีเมื่อสร้างผลงานขึ้นโดยไม่มีขั้นตอนทางกฎหมายใด ๆ และไม่จำเป็นต้องมีการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชนก่อน จึงหมายความว่า เมื่อเราสร้างสรรค์งานหรือเขียนงานนิพนธ์ขึ้นชิ้นหนึ่ง กฎหมายให้ความคุ้มครองงานชิ้นนั้นทันที เจ้าของผลงานเท่านั้นมีสิทธิ์ในการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชน เว้นแต่ได้รับความยินยอมหรืออนุญาตจากเจ้าของ หากผู้ใดทำละเมิดงานไปเผยแพร่ ดัดลอก ดัดแปลง ไม่ว่าจะบางส่วนหรือทั้งหมด จำต้องรับโทษอาญาและชดเชยค่าเสียหายทางแพ่งแก่ผู้สร้างสรรค์งานชิ้นนั้น ส่วนการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ที่กระทำกับกรมทรัพย์สินทางปัญญานั้น มิใช่การจดทะเบียนลิขสิทธิ์ แต่เป็นการเผยแพร่ชื่องานลิขสิทธิ์ของตนแก่บุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ในการค้นหา ติดต่อกับเจ้าของชิ้นงาน อันเป็นความช่วยเหลือของทางการในการเป็นแหล่งข้อมูลแก่เอกชนที่สนใจใช้ประโยชน์จากงานลิขสิทธิ์¹⁸

ดังนั้น จากความหมาย ประเภท และลักษณะแห่งการคุ้มครองตามหลักแห่งกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยดังกล่าวมานั้น ย่อมให้การคุ้มครองวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การบัญญัติให้พระสงฆ์เป็นผู้สร้างสรรค์ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย กล่าวคือ ในกฎหมายลิขสิทธิ์นั้นได้กำหนดให้พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเป็นผู้สร้างสรรค์ไว้ในมาตรา 4

¹⁷ อรุณ ประดับศิลป์, *คัมภีร์ลิขสิทธิ์*, (กรุงเทพฯ: บริษัท พสุธาพับลิชชิ่ง จำกัด, 2554), หน้า 28.

¹⁸ Creative Commons Deed, *กฎหมายลิขสิทธิ์ไทย* [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki>. [18 กันยายน 2558].

โดยบัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้ ผู้สร้างสรรค์ หมายความว่า ผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้”¹⁹ จะเห็นได้ว่า ผู้สร้างสรรค์ในความหมายของกฎหมายลิขสิทธิ์นั้น หมายถึง ผู้ทำหรือผู้ก่องานสร้างสรรค์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยไม่ได้กำหนดว่ามีสถานะอย่างไร ดังนั้น พระสงฆ์ย่อมเป็นผู้สร้างสรรค์ได้เหมือนบุคคลอื่น ๆ

2. การบัญญัติให้การเทศน์เป็นงานวรรณกรรมตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย กล่าวคือ ในกฎหมายลิขสิทธิ์นั้นได้กำหนดให้การเทศน์ของพระสงฆ์เป็นงานวรรณกรรมดังที่บัญญัติในมาตรา 4 ใจความว่า “วรรณกรรม หมายความว่า งานนิพนธ์ที่สร้างขึ้นทุกชนิด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ และให้หมายความรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย”²⁰ จะเห็นได้ว่า คำว่าวรรณกรรมนั้นมีลักษณะ 2 ประเภท คือ 1. ประเภทลายลักษณ์อักษรได้แก่ หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ เป็นต้น 2. ประเภทคำกล่าว คำพูด ได้แก่ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ ดังนั้น การเทศน์หรือการแสดงธรรมของพระสงฆ์ กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดให้เป็นงานวรรณกรรม หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วรรณกรรมการเทศน์

3. การบัญญัติให้วรรณกรรมการเทศน์เป็นงานวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย กล่าวคือ ในกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยนั้นได้กำหนดให้วรรณกรรมการเทศน์เป็นงานวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์ดังที่บัญญัติในมาตรา 6 ใจความว่า “งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ งานสร้างสรรค์ประเภทวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ ของผู้สร้างสรรค์ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างไร”²¹ จะเห็นได้ว่า กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดให้วรรณกรรมเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ดังนั้น เมื่อวรรณกรรมได้รับความคุ้มครอง การเทศน์ของพระสงฆ์ย่อมได้รับความคุ้มครองไปด้วย ดังนั้น พระสงฆ์ย่อมมีลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรมการเทศน์อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นเจ้าของในลักษณะการเป็นเจ้าของสิทธิ ซึ่งคำว่า สิทธิ ในที่นี้ กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยถือว่า เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งด้วย

¹⁹ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 3537 มาตรา 4.

²⁰ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 3537 มาตรา 4.

²¹ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 3537 มาตรา 6.

4. การให้ความคุ้มครองการเทศน์ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ไทยนั้น กฎหมายได้บัญญัติว่า ให้พระสงฆ์มีสิทธิในวรรณกรรมการเทศน์แต่เพียงผู้เดียวเท่านั้นที่จะกระทำการใด ๆ ในงานอันมีลิขสิทธิ์ของตน ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 15 ใจความว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 14 เจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมมีสิทธิแต่ผู้เดียวดังต่อไปนี้ (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน (3) ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง (4) ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น (5) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม (1) (2) หรือ (3) โดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดหรือไม่ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดในลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้”²² จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวนี้ กฎหมายได้ให้สิทธิแก่ผู้สร้างสรรค์แต่เพียงผู้เดียวเท่านั้นที่จะทำซ้ำหรือดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิของตน ดังนั้น หากพระสงฆ์เทศน์ พระสงฆ์ย่อมมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำได้ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

5. การบัญญัติเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์การเทศน์ของพระสงฆ์ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ไทย กล่าวคือ กฎหมายลิขสิทธิ์ได้บัญญัติลักษณะแห่งการกระทำที่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ดังที่ปรากฏไว้ในมาตรา 27 ใจความว่า

“มาตรา 27 การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำได้ต่อไปนี้

(1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง

(2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน

จากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวนี้ กฎหมายได้บอกลักษณะการละเมิดเอาไว้ว่า หากบุคคลใด ซึ่งไม่ใช่เจ้าของลิขสิทธิ์ กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งแก่งานวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิ์ เช่น ทำซ้ำ²³ หรือดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน ถือว่าเป็นการละเมิดทั้งสิ้น ดังนั้น เมื่อพระสงฆ์ทำการเผยแผ่การเทศน์ของตนด้วยการพิมพ์เป็นหนังสือออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยทั่วไป หากปรากฏว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้อ่านหนังสือธรรมะดังกล่าว เกิดความเลื่อมใสต่อข้อความนั้น เพราะเห็นว่าเป็นหลักธรรมคำสอนทางด้านพระพุทธศาสนา ทำซ้ำด้วยการคัดลอก วรรณกรรมการเทศน์ดังกล่าวนี้ ออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพื่อให้ผู้อื่นรับทราบคำสอนทางด้าน

²² พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 3537 มาตรา 15.

²³ กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 ได้กำหนดว่า “ทำซ้ำ หมายถึง คัดลอกไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ เลียนแบบ ทำสำเนา ทำแม่พิมพ์ บันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกเสียงและภาพ จากต้นฉบับ จากสำเนา หรือจากการโฆษณาในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน”.

พระพุทธศาสนาโดยไม่ได้รับอนุญาตจากพระสงฆ์ผู้เขียนวรรณกรรมกรรมเทศน์ กฎหมายลิขสิทธิได้กำหนดว่า บุคคลนั้นย่อมมีความผิดตามหลักกฎหมายลิขสิทธิในข้อหา ละเมิดวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิด้วยการคัดลอกวรรณกรรมกรรมเทศน์ของพระสงฆ์ ล้วนนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพระสงฆ์ ย่อมต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทางอาญา คือ ต้องเสียค่าปรับหรือต้องจำคุก

6. การบัญญัติข้อยกเว้นเรื่องการละเมิดกรรมเทศน์ของพระสงฆ์ที่ถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่มีความผิด กล่าวคือ กฎหมายลิขสิทธิไม่ได้บัญญัติว่า “ การเผยแพร่หลักคำสั่งสอนทางด้านพระพุทธศาสนาไม่เป็นความผิด” ดังนั้น หากบุคคลใดคัดลอกวรรณกรรมกรรมเทศน์ของพระสงฆ์แล้วนำไปเผยแพร่ต่อ ย่อมถือว่าเป็นการละเมิดกรรมเทศน์ของพระสงฆ์ได้

การคุ้มครองกรรมเทศน์ตามหลักเบญจศีลข้อขอนินนาทาน

ตามหลักการทางพระพุทธศาสนาได้กำหนดเกณฑ์การอยู่ร่วมกันของสังคม เพื่อให้สังคมนั้น ๆ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยกำหนดหลักการอย่างหนึ่งที่เรียกว่า ศีล ซึ่งหมายถึง ปกติหรือมีความหมายในบริบทของสังคมว่า หลักการที่ใช้อยู่ร่วมกันในสังคมนั้นอย่างปกติสุข ซึ่งถือว่าเป็นข้อห้ามอย่างหนึ่งสำหรับมนุษย์ที่จะอาศัยอยู่ร่วมกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ได้กำหนดหลักการในการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคม หลักการที่ว่านี้ ได้แก่ เบญจธรรม คือ หลักธรรม 5 ประการที่ส่งเสริมให้คนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ข้อขอนินนาทาน ไม่ถือเอาสิ่งของของคนอื่นเขาไม่ให้

คำว่า ขอนินนาทาน ตามหลักพระพุทธศาสนาแล้ว หมายถึง ไม่ถือเอาสิ่งของของคนอื่นที่เขาไม่ได้ให้²⁴ หรือไม่อนุญาต เป็นสิ่งของที่เขาหวงแหน ไม่นินดีที่จะให้ไม่ว่าจะแสดงออกด้วยกายหรือวาจาก็ได้ สิ่งของที่ว่านี้ไม่ว่าจะอยู่ในบ้าน ในป่า ทำตก หรือหลงลืมก็ตามย่อมถือว่าเป็นของเขาหวงแหน คำว่าสิ่งของที่ว่านี้มีความหมายรวมไปถึงทรัพย์สินด้วย ทรัพย์สินที่ว่านี้อาจมีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่า มีราคา หรือไม่มีราคาก็ได้ โดยกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยได้แบ่งทรัพย์สินเป็น 2 ลักษณะ คือ “ทรัพย์สินที่รูปร่าง และทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง ทรัพย์สินที่มีรูปร่าง หมายถึง วัตถุที่มีรูปร่างสามารถมองเห็นด้วยตา สัมผัสได้ด้วยมือ เช่น ไต๋ ตู๋ ตั่ง เตียง ช้ำ ม้า วัว ความ รถ เป็นต้น ส่วนทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง หมายถึง สิ่งที่ไม่มีรูปร่าง ไม่สามารถสัมผัสได้ แต่สามารถรับรู้ได้ว่าเป็นทรัพย์สิน

²⁴ ที.ปา. (ไทย) 11/92/89.

ชนิดหนึ่ง เช่น กระแสไฟฟ้า ลิทธิ ลิขสิทธิ์ ลิทธิบัตร เป็นต้น”²⁵ การกระทำอันเป็นความผิดตามข้อบัญญัตินี้ บุคคลจะต้องกระทำต่อสิ่งของหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น หากทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ของบุคคลอื่น ไม่มีความผิดตามข้อบัญญัติ

ส่วนลักษณะแห่งการกระทำผิดนั้น พระพุทธศาสนาได้ยึดเอาหลักเจตนาเป็นเครื่องวัดในการกระทำผิด ซึ่งตามหลักการทางพระพุทธศาสนาจะเรียกว่า “โดยจิต”²⁶ ซึ่งหมายถึงเจตนาที่จะยึดถือเอาเป็นที่ตั้ง แต่อย่างไรก็ตาม พระพุทธศาสนาได้บัญญัติถึงองค์ประกอบแห่งการกระทำผิดเอาไว้ 5 ประการ²⁷ คือ

1. วัตถุสิ่งของนั้นมีเจ้าของ
2. รู้ว่าวัตถุสิ่งของนั้นมีเจ้าของ
3. มีจิตคิดจะถือเอาวัตถุสิ่งของนั้น
4. พยายามเพื่อถือเอาวัตถุสิ่งของนั้น
5. ได้วัตถุสิ่งของมาด้วยความพยายามนั้น

ดังนั้น หากพิจารณาจากบัญญัติแห่งเบญจศีลข้อที่ห้าแล้ว จะพบว่า วรรณกรรม การเทศน์ของพระสงฆ์เป็นสิทธิอย่างหนึ่งของผู้เทศน์ และกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทยกำหนดว่า “สิทธิ” คือ ทรัพย์อย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นทรัพย์ที่ไม่มีรูปร่าง แต่สามารถแสดงความเป็นเจ้าของได้ เมื่อกฎหมายบ้านเมืองได้กำหนดให้สิทธิเป็นทรัพย์ ผู้เทศน์ย่อมมีสิทธิในทรัพย์นั้น ดังนั้น หากบุคคลใดถือเอาสิทธินั้นไปโดยมิได้บอกกล่าว หรือได้รับอนุญาตจากพระสงฆ์โดยวิธีใด วิธีหนึ่ง ถือว่าบุคคลนั้นถือเอาทรัพย์โดยที่บุคคลอื่นมิได้อนุญาต ย่อมมีความผิดตามลักษณะแห่งการล่วงละเมิดเบญจศีลข้อที่ห้าได้ กล่าวคือ ถือเอาสิ่งของที่ผู้อื่นมิได้อนุญาตเอาไปเป็นของตนเองนั้นย่อมหมายความว่า บุคคลนั้นเป็นบาปตามหลักพระพุทธศาสนา ดังนั้น การเทศน์ของพระสงฆ์ย่อมได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งเบญจศีลข้อที่ห้าด้วยเช่นกัน

²⁵ ธนกฤต วรรณชชากุล, **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับอ้างอิง**, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2554), หน้า 183.

²⁶ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม**, อ่างแล้ว หน้า 123.

²⁷ วิ.มหา. (ไทย) 1/122/95.

วิเคราะห์ การละเมิดวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์เพื่อการเผยแพร่

ดังที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นว่า “บุคคลที่ทำการละเมิดด้วยการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์เพื่อนำไปเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าต่อผู้อื่น โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เทศน์เป็นความผิดหรือถูกตามหลักพุทธจริยศาสตร์” ซึ่งมีประเด็นที่จะทำการวิเคราะห์ว่า 1. ผู้กระทำการดังกล่าวมีความผิดตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 หรือไม่ 2. ผู้กระทำการดังกล่าวมีความผิดตามหลักเบญจศีล ข้ออธินาทานหรือไม่ว่า และ 3. ผู้กระทำการดังกล่าวมีความผิดหรือถูกตามหลักพุทธจริยศาสตร์

1. ผู้กระทำการดังกล่าวมีความผิดตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 หรือไม่

ผู้กระทำจะมีความผิดตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ต่อวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์นั้น การกระทำจะต้องมีองค์ประกอบแห่งความผิด 4 ประการ คือ 1. งานนั้นมีผู้สร้างสรรค์ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ 2. งานนั้นกฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครอง 3. กระทำละเมิดตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ 4. ไม่มีข้อยกเว้น หากผู้กระทำได้กระทำตามองค์ประกอบดังกล่าวนี้ ถือว่าเป็นผู้ละเมิดต่องานเทศน์ของพระสงฆ์

หากพิจารณาถึงองค์ประกอบแห่งการกระทำผิดและการกระทำในกรณีนี้บุคคลได้ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์เพื่อนำไปเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เทศน์จะมีความผิดตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่ จากการศึกษาพบว่า 1. กฎหมายลิขสิทธิ์ มาตรา 4 ได้กำหนดว่า “ผู้สร้างสรรค์ ได้แก่ผู้ที่ทำให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใด อย่างหนึ่ง ที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้” เมื่อพระสงฆ์เทศน์หรือแสดงธรรมต่อประชาชน ย่อมถือว่าเป็นผู้ทำหรือก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์ ดังนั้นพระสงฆ์ย่อมเป็นผู้สร้างสรรค์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ได้ 2. กฎหมายลิขสิทธิ์ มาตรา 6 ได้กำหนดว่า “งานอันมีลิขสิทธิ์ที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้การคุ้มครองนั้นได้แก่ วรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ ของผู้สร้างสรรค์ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างใด” และมาตรา 4 ยังได้กำหนดว่า คำว่า “วรรณกรรม” นั้น ได้แก่ งานนิพนธ์ที่ทำขึ้นทุกชนิด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์...” จะเห็นได้ว่า เทศนา หรือเทศน์นั้น กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดให้เป็นวรรณกรรมอย่างหนึ่งที่ได้รับคุ้มครอง ดังนั้น งานเทศน์จึงเป็นงานวรรณกรรมที่กฎหมายลิขสิทธิ์ให้การคุ้มครอง 3. กฎหมายลิขสิทธิ์ มาตรา 27, 28, 29, ได้กำหนดว่า “หากบุคคลใดทำซ้ำหรือดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกเสียง

ในส่วนที่เป็นเสียงหรือภาพ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้สร้างสรรค์ ถือว่าผู้นั้นเป็นผู้ละเมิดต่องานอันมีลิขสิทธิ์” ดังนั้น หากเป็นกรณีที่ผู้ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์เพื่อนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต ย่อมถือว่าเป็นการละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์ และ 4. มีบทยกเว้นหรือไม่ ปรากฏว่า กฎหมายลิขสิทธิ์มาตรา 32 ไม่ได้กำหนดว่า “การเผยแพร่การเทศน์ของพระสงฆ์ต่อสาธารณชนเป็นบทยกเว้น” ดังนั้น การกระทำดังกล่าวจึงไม่ได้อยู่ในข้อยกเว้น เมื่อการกระทำครบองค์ประกอบแห่งความผิด ผู้กระทำย่อมมีความผิดตามกฎหมายลิขสิทธิ์

ดังนั้น หากบุคคลที่ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์เพื่อนำไปเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าต่อผู้อื่น โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เทศน์ ย่อมถือว่า บุคคลนั้นมีความผิดตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ เพราะทำซ้ำด้วยการคัดลอกเพื่อนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยไม่ได้รับอนุญาต

2. ผู้กระทำการดังกล่าวมีความผิดตามหลักเบญจศีล ข้ออทินนาทานหรือไม่

ผู้กระทำจะมีความผิดตามหลักเบญจศีล ข้ออทินนาทานต่อวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์นั้น ผู้ที่กระทำจะต้องมีองค์ประกอบแห่งความผิด 5 ประการ คือ 1. วัตถุสิ่งของนั้นมีเจ้าของ 2. รู้ว่าวัตถุสิ่งของนั้นมีเจ้าของ 3. มีจิตคิดจะถือเอาวัตถุสิ่งของนั้น 4. พยายามเพื่อถือเอาวัตถุสิ่งของนั้น 5. ได้วัตถุสิ่งของมาด้วยความพยายามนั้น หากผู้กระทำได้กระทำตามองค์ประกอบดังกล่าวนี้ ถือว่าเป็นผู้ถือเอาวัตถุสิ่งของที่ผู้อื่นไม่อนุญาต ย่อมมีกระทำความผิดตามหลักเบญจศีล ข้ออทินนาทาน

หากพิจารณาถึงองค์ประกอบแห่งการกระทำผิดและผู้กระทำได้ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์เพื่อนำไปเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เทศน์จะมีความผิดตามหลักเบญจศีล ข้ออทินนาทานหรือไม่ จากการศึกษาพบว่า 1. กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย ซึ่งเป็นกฎหมายของบ้านเมือง ที่ใช้บังคับเพื่อความสงบสุขของประชาชนได้กำหนดว่า “ลิขสิทธิ์เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่มีรูปร่าง แต่สามารถแสดงความเป็นเจ้าของได้ หากพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่มีเจ้าของตามที่กฎหมายกำหนด” เมื่อพระสงฆ์ได้ทำการเทศน์ กฎหมายลิขสิทธิ์ได้กำหนดให้พระสงฆ์เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานเทศน์นั้น ดังนั้น พระสงฆ์ย่อมเป็นเจ้าของแห่งทรัพย์สินคือ การเทศน์นั้นโดยสมบูรณ์ 2. บุคคลที่ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์ในขณะที่พระสงฆ์กำลังเผยแพร่วรรณกรรมการเทศน์อยู่นั้น ถึงแม้ว่าพระสงฆ์ไม่ได้บอกกล่าวว่ วรรณกรรมการเทศน์มีเจ้าของ แต่บุคคลที่ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ย่อมสามารถรู้ได้โดยปริยายว่า ผู้ที่กำลังเผยแพร่

การเทศน์อยู่นั้นเป็นเจ้าของแห่งลิขสิทธิ์ หรือทรัพย์สินนั้น ดังนั้น ผู้กระทำย่อมรู้ได้ว่า การเทศน์นั้นมีเจ้าของ 3. ผู้ที่ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์ด้วยวิธีใดๆ ใดๆ แล้วเก็บเอาไว้ ก็เท่ากับว่า มีเจตนาที่จะเอาลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินนั้นไปเป็นของตน กล่าวคือเป็นการเก็บไว้เพื่อตน ไม่ว่าจะเก็บไว้แบบชั่วคราวหรือแบบถาวร ดังนั้น ผู้ที่กระทำการดังกล่าวนี้ถือว่าผิดที่จะเอาลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินนั้นไปเป็นของตน 4. ในขณะที่ผู้กระทำกำลังทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์ ถือว่ากำลังพยายามกระทำเพื่อถือเอาลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินนั้นไปเก็บไว้เพื่อตน ดังนั้น ผู้กระทำจึงมีความพยายามเพื่อถือเอาทรัพย์สินนั้น 5. เมื่อผู้ที่ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ถือว่าเป็นการกระทำที่สำเร็จแล้ว ถึงแม้ว่าจะไม่ได้นำไปเผยแพร่ก็ตาม ดังนั้น การกระทำความผิดดังกล่าวนี้ย่อมถือว่า ได้ลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินด้วยความพยายามนั้น เมื่อการกระทำครบองค์ประกอบแห่งความผิด ผู้กระทำย่อมมีความผิดตามหลักเบญจศีล ข้ออธินนาทาน

ดังนั้น หากบุคคลที่ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์เพื่อนำไปเผยแพร่ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าต่อผู้อื่น โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เทศน์ ย่อมถือว่า บุคคลนั้นมีความผิดตามหลักเบญจศีล ข้ออธินนาทาน เพราะถือเอาวัตถุสิ่งของผู้อื่นที่เขาไม่อนุญาต

3. ผู้กระทำการดังกล่าวมีความผิดหรือถูกต้องตามหลักพุทธจริยศาสตร์

ดังที่กล่าวมาแล้วว่า บุคคลที่ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์เพื่อนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต บุคคลนั้นย่อมมีความผิดตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ เพราะเป็นการทำซ้ำด้วยการคัดลอกเพื่อนำไปเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยไม่ได้รับอนุญาต และมีความผิดตามหลักเบญจศีล ข้ออธินนาทาน เพราะบุคคลนั้นมีเจตนาถือเอาลิขสิทธิ์หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต แต่เมื่อนำเอาความผิดดังกล่าวนี้มาพิจารณาตามหลักพุทธจริยศาสตร์จะมีความผิดด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

ก่อนที่เราจะตัดสินใจว่า เรื่องนั้นเป็นความผิดหรือถูกต้องตามหลักพุทธจริยศาสตร์นั้น เราจะต้องนำเรื่องนั้นมาพิจารณาก่อนว่า ผู้กระทำมีเจตนาอย่างไร การกระทำในขณะนั้นเป็นอย่างไร หากเรานำกรณีผู้กระทำการบันทึกเสียงหรือภาพการเทศน์ของพระสงฆ์เพื่อนำไปเผยแพร่ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าโดยไม่ได้รับอนุญาตมาพิจารณาตามหลักพุทธจริยศาสตร์ เราควรพิจารณาอย่างไร

สิ่งที่เราจะต้องพิจารณาในเบื้องต้นนั้นคือ การเทศน์ โดยพิจารณาว่า การเทศน์นั้นคืออะไร สิทธิของการเทศน์นั้นเป็นสิทธิส่วนตัว หรือเป็นสิทธิทั่ว ๆ ไป การศึกษาพบว่า การเทศน์นั้นคือ การแสดงธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้ผู้อื่นได้รับฟัง รับชม โดยการเทศน์นั้น

เกิดขึ้นจากเจตนาธรรมของพระพุทธเจ้าที่จะทรงเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธองค์ที่ทรงตรัสรู้ไปยังประชาชนทุกหมู่เหล่า โดยมีวัตถุประสงค์คือ ให้ประชาชนได้รับประโยชน์และความสุขจากการเทศน์นั้น และผู้ที่ทำหน้าที่แสดงธรรมแทนพระพุทธองค์หลังจากที่พระพุทธองค์ทรงปรินิพพานไปแล้ว ก็คือพระสงฆ์ โดยพระพุทธองค์ทรงบัญญัติว่า ผู้เทศน์ไม่ควรมุ่งหวังลาภสักการะจากผู้ฟัง และในขณะเดียวกัน ผู้เทศน์ก็ควรจะมีมารยาทในการเทศน์ด้วย ดังที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ในพระวินัยในหมวดเทศนาสังยุติ จากหลักการดังกล่าวนี้ จะเห็นว่า การเทศน์นั้นคือคำสอนที่สอนให้คนทำความดี และผู้ที่ทำให้เกิดคำสอนนั้นได้แก่พระพุทธเจ้า ซึ่งถือได้ว่า ท่านเป็นเจ้าของสิทธิ และสิทธิดังกล่าวนี้ พระพุทธองค์ไม่ทรงหวังว่า “นั่นเป็นสิทธิของเรา นั่นเป็นทรัพย์สินของเรา” แต่พระพุทธองค์ทรงตรัสกับเหล่าสาวกว่า “พวกเธอจงประกาศหลักธรรมเหล่านี้ไปยังประชาชนทุกหมู่เหล่า เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้รับประโยชน์และความสุข” ด้วยเหตุนี้ทำให้ทราบในเบื้องต้นว่า ผู้พูดและคำสอนไม่ใช่เจ้าของสิทธิโดยตรง แต่สิทธิดังกล่าวนี้เป็นสิทธิของพระพุทธศาสนาที่ทุกคนสามารถนำไปใช้ได้โดยไม่มีขีดจำกัด ๗

สิ่งที่พิจารณาต่อมาคือ ผู้กระทำมีเจตนาอย่างไรต่อการเทศน์ พบว่า ผู้กระทำมีเจตนาที่จะคัดลอกวรรณกรรม การเทศน์ของพระสงฆ์ ซึ่งเป็นคำสอนและตัวแทนทางพระพุทธศาสนา เพื่อนำไปเผยแผ่ให้ผู้อื่นได้รับฟัง รับชม จึงเท่ากับว่า ผู้กระทำมีเจตนาที่จะเกื้อกูลผู้อื่นด้วยคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งตรงกับหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาว่า “การให้ธรรมะ ย่อมชนะการให้ทั้งปวง” ดังนั้น หากพิจารณาเจตนาของผู้กระทำดังกล่าวจะพบว่า มีเจตนาที่เป็นคุณมากกว่าเจตนาที่เป็นโทษ

สิ่งที่สุดท้ายที่ควรพิจารณาคือ การกระทำในขณะนั้นเป็นอย่างไร ในประเด็นนี้ ผู้กระทำกำลังบันทึกเสียงหรือภาพของการเทศน์ โดยมีเจตนาเพื่อนำไปเผยแผ่ให้ผู้อื่นได้รับฟังและรับชม และการกระทำดังกล่าวไม่ได้ทำให้ผู้เทศน์เสียหาย หรือคำสอนทางพระพุทธศาสนาเสียหาย การกระทำของผู้กระทำในขณะนั้นจึงเท่ากับว่า เป็นการทำให้ประโยชน์ให้กับผู้อื่น และเป็นการช่วยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังนั้น การกระทำดังกล่าวย่อมเป็นกระทำที่มีคุณค่าต่อสังคม ซึ่งเหนือกว่าข้อห้ามหรือกฎใด ๆ

ดังนั้น หากเรานำหลักพุทธจริยศาสตร์มาวิเคราะห์ตามหลักการและเหตุผลในกรณีนี้ บุคคลทำการคัดลอกวรรณกรรม การเทศน์ของพระสงฆ์แล้ว ย่อมมีความแตกต่างจากหลักการให้ความคุ้มครองการเทศน์ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ์และตามหลักเบญจศีล ข้ออธิกานาทานมาก เพราะเจตนาและการกระทำของผู้กระทำตามหลักพุทธจริยศาสตร์มุ่งไปที่การเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาและมหาชน แต่สำหรับกฎหมาย 18 | วารสาร มจร บานีศึกษาพุทธโฆสปริทรรศน์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2558

ลิขสิทธิและเบญจศีล ข้ออธินนาทานมุ่งไปที่ตัวเจ้าของสิทธิและทรัพย์ ซึ่งเป็นประโยชน์ส่วนตัวผู้
เทศน์มากกว่าที่จะเป็นประโยชน์ต่อคำสอนทางพระพุทธศาสนา

สรุป

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงพุทธจริยาศาสตร์กับปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ กรณีการคัดลอก
วรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1. การละเมิดลิขสิทธิด้วย
การคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์ตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ พ.ศ. 2537
2. พุทธจริยาศาสตร์ว่าด้วยอธินนาทานตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. การละเมิดลิขสิทธิด้วยการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์ตามหลัก
กฎหมายลิขสิทธิ พ.ศ. 2537 นั้น พบว่า เมื่อพระสงฆ์ทำการเผยแพร่การเทศน์ของตนด้วยการพิมพ์
เป็นหนังสือออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยทั่วไป หากปรากฏว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้อ่าน
หนังสือธรรมะในเล่มดังกล่าว เกิดความเลื่อมใสต่อข้อความนั้น เพราะเห็นว่าเป็นหลักธรรมคำ
สอนทางด้านพระพุทธศาสนา ทำซ้ำด้วยการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ดังกล่าวนั้นออกเผยแพร่
ต่อสาธารณชนเพื่อให้ผู้อื่นรับทราบคำสอนทางด้านพระพุทธศาสนาโดยไม่ได้รับอนุญาตจาก
พระสงฆ์ผู้เขียนวรรณกรรมการเทศน์ บุคคลนั้นย่อมมีความผิดตามหลักกฎหมายลิขสิทธิ
พ.ศ. 2537 ในข้อหา ละเมิดวรรณกรรมอันมีลิขสิทธิด้วยการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของ
พระสงฆ์ ฐานนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพระสงฆ์ ย่อมต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่งและทาง
อาญา คือ ต้องเสียค่าปรับหรือต้องจำคุก แต่อย่างไรก็ตาม ก็พบว่า การกระทำความผิดดังกล่าว
นั้น ยังมีความแตกต่างกับหลักการทางพระพุทธศาสนาที่กำหนดว่า การเทศน์ คือ การแสดง
ธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาให้ผู้อื่นได้รับฟัง รับชมตามเจตนารมณ์ของพระพุทธเจ้า โดยมี
วัตถุประสงค์คือ เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์และความสุขจากการเทศน์นั้น และผู้ที่มีหน้าที่ใน
การเผยแพร่นั้นก็คือพระสงฆ์

2. พุทธจริยาศาสตร์ว่าด้วยอธินนาทานตามหลักพระพุทธศาสนา พบว่า อธินนาทาน
หมายถึง การไม่ถือเอาสิ่งของของคนอื่นที่เขาไม่ได้ให้ หรือไม่อนุญาต เป็นสิ่งของที่เขาหวงแหน
ไม่ยินดีที่จะให้ ไม่ว่าจะแสดงออกด้วยกายหรือวาจาก็ตาม สิ่งของที่ว่านี้ไม่ว่าจะอยู่ในบ้าน ในป่า
ทำตก หรือหลงลืมก็ตามย่อมถือว่าเป็นของที่เขาหวงแหน ซึ่งเป็นหลักเบญจศีลที่ชาวพุทธควรจด
เว้น ส่วนกรณี บุคคลที่ทำการคัดลอกวรรณกรรมการเทศน์ของพระสงฆ์เพื่อนำไปเผยแพร่
หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าต่อผู้อื่น โดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เทศน์ ย่อมถือว่า บุคคลนั้น
มีความผิดตามหลักเบญจศีล ข้ออธินนาทาน เพราะถือเอาวัตถุสิ่งของผู้อื่นที่เขาไม่อนุญาต แต่

หากมองในแง่เชิงจริยศาสตร์แล้ว พบว่า ผู้กระทำไม่น่าจะมีความผิดตามหลักเบญจศีล ข้อ
อทินนาทาน เพราะผู้ทำการละเมิดด้วยการตัดลอกรรณกรรมกรรมกรเทณของพระสงฆ์มีเจตนาที่
จะเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าให้บุคคลอื่นได้รับฟัง รับชม อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้
คนกระทำคุณงามความดีอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

คณาจารย์สำนักพิมพ์เสียงเชียง เพียรเพื่อพุทธศาสนา, **ธรรมศึกษา**, กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์เสียงเชียง, 2552.

จักรกฤษณ์ ควรพจน์ และนันทน อินทนนท์, **กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา**, กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2546.

ธนกฤต วรณัชชากุล, **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับอ้างอิง**, กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2554.

นิวัตตมณี มีลาภ, **กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา 1**, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2552.

ปภาศรี บัวสวรรค์, **หลักกฎหมายและปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองงานอันมี
ลิขสิทธิ์ที่สร้างสรรค์โดยลูกจ้าง**, วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
รามคำแหง, 2540.

พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530, กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์การ
พิมพ์, 2530.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม**,
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาธรรมสภา, 2556.

พระราชบัญญัติกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย, **พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 3539.

รวบรวมจากพระไตรปิฎก, **อริยวินัย**, กรุงเทพมหานคร: บริษัท ศิลป์สยามบรรจภัณฑ์และการ
พิมพ์ จำกัด, 2552.

ราชบัณฑิต, **พจนานุกรมศัพท์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**, กรุงเทพมหานคร: บริษัท
นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์จำกัด, 2556.

วัดบัวทรายทอง, การเทศนาและการแสดงปาฐกถาธรรม [ออนไลน์], แหล่งที่มา : www.prasompong.igetweb.com. 11 มีนาคม 2557.

สมเด็จพระญาณวโรดม, ศาสนาต่าง ๆ, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาราชวิทยาลัย, 2553.

อรุณ ประดับศิลป์, คัมภีร์ลิขสิทธิ์, กรุงเทพมหานคร: บริษัท พสุธาพับลิชชิ่ง จำกัด, 2554.

Creative Commons Deed, กฎหมายลิขสิทธิ์ไทย [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/>. 18 กันยายน 2558.

